

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 8/05-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02 **p o r u š i l** základné právo JUDr. P. P., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. P. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 991 Sk (slovom jedenásťtisícdeväťstodeväťdesiatjeden slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť jeho právnej zástupkyňi advokátke JUDr. T. P. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 13. januára 2005 č. k. I. ÚS 8/05-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. P. P., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že: *«Sťažovateľ dňa 03. 05. 2002 podal na Okresnom súde v Žiline žalobu na ochranu osobnosti. Vec bola vedená pod sp. zn. 23 C 185/02. (...)*

Uznesením NS SR sp. zn. Nc 106/02 z 30. 09. 2002 bola označená vec prikázaná podľa ustanovenia § 12 ods. 2 O. s. p. Okresnému súdu Bratislava III. (...)

Na Okresnom súde Bratislava III je vec vedená od 21. 11. 2002 pod sp. zn. 15 Ct 77/02. Do dňa spracovania sťažnosti v označenej veci nebol podľa poznatkov sťažovateľa vykonaný žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu súdu vo veci.

Sťažovateľ dňa 14. 07. 2004 zaslal predsedovi OS Bratislava III sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle § 17 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení noviel. (...)

Ku dňu spracovania sťažnosti predseda OS Bratislava III na sťažnosť zo 14. 07. 2004 sťažovateľovi neodpovedal. (...)

Z hľadiska dĺžky celého súdneho konania nemožno neprihliadnuť k tomu, že samotná žaloba vo veci bola podaná 03. 05. 2002, teda pred viac ako 2 a pol rokom a samotná nečinnosť konajúceho súdu predstavuje ku dňu spracovania sťažnosti 2 roky a 2 dni. (...)

Sťažovateľ je toho názoru, že postup Okresného súdu Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 15 Ct 77/02 porušuje jeho základné právo upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Sťažovateľ je toho názoru, že postup Okresného súdu Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 15 Ct 77/02 porušuje základné právo uvedené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K základným kritériám, ktoré ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, sťažovateľ uvádza:

1) Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba o ochranu osobnosti. Vec nie je právne a fakticky zložitá.

2) Správanie sa sťažovateľa žiadnym spôsobom nevytvorilo situáciu, ktorá by odôvodňovala zbytočné prieťahy v postupe konajúceho súdu. (...)

3) Sťažovateľ zastáva názor, že zbytočné prieťahy v označenej veci boli spôsobené v podstate pretrvávajúcou nečinnosťou konajúceho súdu.

V súlade s čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa sťažovateľ domáha, aby Ústavný súd SR vyslovil, že jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III pod sp. zn. 15 Ct 77/02 porušené bolo.

V súlade s ust. čl. 127 ods. 2 druhá a tretie veta Ústavy SR sťažovateľ sa domáha výroku ústavného súdu, aby prikázal prvostupňovému súdu konať bez zbytočných prieťahov.

V súlade s ust. čl. 127 ods. 3 Ústavy SR sťažovateľ sa domáha primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s ust. § 50 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení noviel sťažovateľ primerané finančné zadosťučinenie odôvodňuje pretrvávajúcim pocitom neistoty, ktorý vyplýva zo situácie, keď má faktický a právny záujem na ochrane svojej osobnosti, pričom správanie žalovanej strany nenasvedčuje tomu, že by vec mohla byť vybavená mimosúdny spôsobom.

Sťažovateľ primerané finančné zadosťučinenie odôvodňuje aj pocitmi márnosti a nespravodlivosti, ktoré ho sprevádzajú pri porušovaní jeho základného práva na konanie súdu bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ poukazuje na to, že v konaní o ochranu osobnosti každý právny prostriedok nápravy plynutím času stráca na svojej účinnosti. V konaní o ochranu osobnosti sa vyžaduje v záujme zachovania oprávnených záujmov a práv dotknutej osoby rýchly a účinný postup štátneho orgánu, v danom prípade súdu. Sťažovateľ je toho názoru, že navrhovaná suma primeraného finančného zadosťučinenia zodpovedá zásadám spravodlivosti a je primeraným finančným zadosťučinením na zmiernenie nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla zbytočnými prieťahmi konajúceho súdu.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že právo, aby vec bola prejednaná v primeranej lehote je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania, pretože neúmerne prieťahy majú za následok stratu dôkazov alebo oslabenie ich hodnoty. Neskoré rozhodnutie môže pre účastníka konania vôbec stratiť zmysel, teda doslova platí „neskorá spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť“ (justice delayed is justice denied). Podľa názoru sťažovateľa príliš pomalá spravodlivosť stráca kredibilitu v očiach verejnosti a účastník konania je príliš dlho vystavený neistote o výsledku procesu, úzkostí a stresu s tým spojený. Všetky tieto procesy sú blízke sťažovateľovi, ktorý sa domáha svojich práv od 03. 05. 2002.

(...) Sťažovateľ (...) navrhuje, aby Ústavný súd SR po vykonanom dokazovaní rozhodol o sťažnosti sťažovateľa nálezom a takto rozhodol

1) Základné právo JUDr. P. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02 porušené bolo.

2) Okresnému súdu Bratislava III prikazuje vo veci vedenej pod sp. zn. 15 Ct 77/02 konať bez zbytočných prietáhov.

3) JUDr. P. P. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- (stotisíc) Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) Okresný súd Bratislava III je povinný v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia nahradiť trovy konania JUDr. P. P. tak ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu SR.»

1. 2. Sťažovateľ 10. februára 2005 doplnil svoju sťažnosť a uviedol:

„1) Dňa 09. 02. 2005 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 8/05-9 z 13. 01. 2005. Sťažovateľ dopĺňa svoju sťažnosť z 23. 11. 2004 o aktuálne informácie o stave veci vedenej na OS Bratislava III. pod sp. zn. 15 Ct 77/02 a oznamuje Ústavnému súdu SR, že Okresný súd Bratislava III. je v označenej veci naďalej nečinný, pretože sťažovateľ nemá poznatky o žiadnom procesnom úkone, ktorý by v označenej veci konajúci súd vykonal.

Samotná nečinnosť konajúceho súdu teda predstavuje ku dňu 10. 02. 2005 dva roky, dva mesiace a dvadsať dní. Zároveň sťažovateľ oznamuje, že k dnešnému dňu mu nebola doručená odpoveď predsedu OS Bratislava III. na sťažnosť na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení noviel zo 14. 07. 2004.

2) V súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov sťažovateľ súhlasí s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 8/05. (...)“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. B. T., listom z 28. februára 2005 sp. zn. Spr. 3132/2005, ku ktorému bolo pripojené aj stanovisko sudcu JUDr. M. K., a právna

zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 18. marca 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že:

„(...) Žaloba žalobcu: JUDr. P. P. zastúpeného: JUDr. L. P., advokátom proti žalovanému: JUDr. P. H. o ochranu osobnosti evidovaná pod sp. zn.: 15 Ct 77/02 bola odstúpená tunajšiemu súdu Okresným súdom v Žiline na základe uznesenia Najvyššieho súdu SR 21. 11. 2002.

Vec vybavuje ako zákonný sudca JUDr. M. K.

- *23. 12. 2003 súd vyzval žalobcu o zaplatenie súdneho poplatku,*
- *14. 2. 2005 súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku*

Podľa môjho názoru v predmetnej veci nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočného prietahu, nakoľko dôvod nečinnosti súdu spočíval v neuhradení súdneho poplatku, ktorého neuhradenia musel byť sťažovateľ vzhľadom na svoje vzdelanie vedomý rovnako ako i dôsledkov neuhradenia súdneho poplatku. (...)

Na ústnom prejednaní sťažnosti netrvám.

Z vyjadrenia zákonného sudcu zo 14. februára 2005 vyplýva:

«Rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR bolo prikázaných Okresnému súdu Bratislava III z dôvodu vhodnosti asi 30 vecí ochrany osobnosti žalobcu proti rôznym subjektom ako žalovaným. Keďže som veci ochrany osobnosti vybavoval špecializovane, všetky uvedené veci napadli do môjho súdneho oddelenia.

Doposiaľ som rozhodol desať vecí, niektoré boli odvolacím súdom potvrdené, niektoré zmenené, niektoré zrušené. V ďalších veciach sú nariadené pojednávania, v ďalších som robil iné procesné úkony. Je pravdou, že v týchto veciach som nekonal, ale od roku 2000 som konal a konám v ostatných veciach JUDr. P., pričom išlo a ide o náročné veci, ktorých predmetom sú zásahy do osobnostných práv žalobcu vedené médiami alebo fyzickými osobami prostredníctvom médií. V týchto veciach žalobca uplatňoval priznanie náhrad nemajetkovej ujmy v miliónoch Sk. Náročnosti vecí zodpovedali aj rozsudky. Rozsudok vo veci sp. zn. 27 C 11/00 mal v konečnej počítačovej podobe 183 strán, rozsudok vo veci sp. zn. 27 C 31/00 mal 54 strán, rozsudok vo veci sp. zn. 27 C 27/00 mal 47 strán atď.

Venoval som sa veciam žalobcu, ktoré som považoval z jeho pohľadu za naliehavejšie ako tieto dve, ktorých predmetom je skutočnosť vedená policajtom v úradnom zázname, ktorý je súčasťou preverovacieho spisu a výrazy JUDr. P. H., predsedu Okresného súdu Žilina použité na pracovnej porade voči žalobcovi: „Hovoríte drísty“. „Drístate“. Samozrejme nechcem ich tým zľahčovať, ale sú neporovnateľné s vecami žalobcu, v ktorých sa konalo a koná.»

2. 2. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu uviedla:

«1) (...) Sťažovateľ považuje za potrebné zdôrazniť, že vyjadrenie podpísané predsedom Okresného súdu Bratislava III z 28. 02. 2005 obsahuje dôležitý údaj, ktorý nezodpovedá skutočnosti, pretože podľa tohto vyjadrenia „23. 12. 2003 súd vyzval žalobcu o zaplatenie súdneho poplatku“. Toto tvrdenie je nepravdivé, pretože konajúci súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku výzvou z 23. 12. 2004, ktorá bola doručená sťažovateľovi 08. 01. 2005. (...)

Z objektívnych príčin (operácia a následná práceneschopnosť) sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok v lehote určenej vo výzve, na čo reagoval Okresný súd Bratislava III tak, že uznesením č. k. 15 Ct 77/02-21 zo 14. 02. 2005 konanie zastavil. Sťažovateľ proti uzneseniu o zastavení konania podal dňa 02. 03. 2005 odvolanie a zaplatil zároveň súdny poplatok. O týchto skutočnostiach informoval sťažovateľ Ústavný súd SR už písomným podaním z 02. 03. 2005.

Sťažovateľ sa nestotožňuje so záverom predsedu OS Bratislava III, ktorý prezentuje vo vyjadrení z 28. 02. 2005, a podľa ktorého dôvod nečinnosti súdu spočíval v neuhradení súdneho poplatku. Sťažovateľ môže uznať vlastnú nečinnosť len v období od 08. 01. 2005, kedy mu bola doručená výzva na zaplatenie súdneho poplatku do 02. 03. 2005 kedy súdny poplatok zaplatil, pričom táto nečinnosť sťažovateľa bola spôsobená jeho zdravotnými problémami. Táto skutočnosť však nič nemení na tom, že sťažovateľ je pripravený toto obdobie vlastnej nečinnosti akceptovať.

Sťažovateľ však poukazuje na to, že konajúci súd k dnešnému dňu nedoručil sťažovateľovi rozhodnutie o odvolaní z 02. 03. 2005 napriek tomu, že v tomto prípade ide

o jednoduché procesné rozhodnutie, ktorým pri splnení zákonných podmienok konajúci súd zruší vlastné uznesenie o zastavení konania.

Sťažovateľ v závere vyjadrenia pripomína, že k dnešnému dňu mu nebolo doručené žiadne vyjadrenie k jeho sťažnosti na prieťahy v konaní zo 14. 07. 2004. (...)

2) Sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd SR o trovách konania rozhodol takto:

Okresný súd Bratislava III je povinný v lehote 3 dní od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR zaplatiť sťažovateľovi JUDr. P. P. trovy konania vo výške 15.622,- Sk na účet právnej zástupkyne JUDr. T. P.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 15 Ct 77/02:

Dňa 3. mája 2002 podal sťažovateľ na Okresnom súde Žilina žalobu o ochranu osobnosti proti JUDr. P. H., predsedovi Okresného súdu Žilina (ďalej len „odporca“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 23 C 185/02.

Dňa 31. mája 2002 doručil sťažovateľ Okresnému súdu Žilina návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Bratislava III.

Dňa 3. júna 2002 zákonný sudca Mgr. M. Š. oznámil predsedovi Okresného súdu Žilina námietku svojej zaujatosti.

Dňa 12. júla 2002 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o vylúčení sudcov Okresného súdu Žilina.

Dňa 19. júla 2002 konajúci sudca Krajského súdu v Žiline dal úpravou kancelárii pokyn, aby predložila spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z dôvodu, že v spise sa nachádza návrh na príkazanie veci z dôvodu vhodnosti.

Dňa 25. júla 2002 Krajský súd v Žiline predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby rozhodol o návrhu na príkazanie veci z dôvodu vhodnosti.

Dňa 30. októbra 2002 bolo Okresnému súdu Žilina doručené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Nc 106/02, ktorým vec bola prikázaná okresnému súdu.

Dňa 30. októbra 2002 Okresný súd Žilina oznámil účastníkom konania postúpenie veci okresnému súdu.

Dňa 21. novembra 2002 bol spis doručený okresnému súdu a ďalej bola vec vedená pod sp. zn. 15 Ct/77/02.

Dňa 23. decembra 2004 dal sudca úpravou kancelárii pokyn, aby vyzvala sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 15 dní.

Dňa 14. februára 2005 okresný súd vydal uznesenie č. k. 15 Ct 77/02-21, ktorým zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o ochranu osobnosti vedenom pod sp. zn. 15 Ct 77/02, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako žalobca, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je ochrana osobnosti, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho

poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o ochrane osobnosti môže predstavovať určitý stupeň zložitosti súvisiaci s náročným zisťovaním skutkového stavu. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný nemôže pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu alebo konajúci sudca vo svojom vyjadrení nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitosť danej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, treba poukázať na to, že základom obrany okresného súdu proti námietkam sťažovateľa o porušení označeného základného práva bolo tvrdenie, že *„dôvod nečinnosti súdu spočíval v neuhradení súdneho poplatku, ktorého neuhradenia musel byť sťažovateľ vzhľadom na svoje vzdelanie vedomý rovnako ako i dôsledkov neuhradenia súdneho poplatku“*.

Je skutočnosťou, tak ako to ústavný súd zistil zo spisu okresného súdu, že sťažovateľ súdny poplatok zaplatil až v marci 2005. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ si nespĺnil riadne a včas svoju poplatkovú povinnosť, čo je okolnosť, na ktorú ústavný súd musí prihliadať pri posudzovaní tvrdenia o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože takáto okolnosť v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým aj splniť účel tohto základného práva, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 55/02, II. ÚS 10/01). *A fortiori* musel ústavný súd túto okolnosť zohľadniť v danej veci vzhľadom na to, že sťažovateľ je právne vzdelaný, a preto si skutočne musel byť vedomí i dôsledkov nezaplatenia súdneho poplatku. Na uvedené správanie sťažovateľa nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období od 21. novembra 2002 do 23. decembra 2004. Okresný súd teda počas viac ako dvoch rokov vo veci nevykonal

prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca vo veci ochrany osobnosti počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci a iba čiastočne z dôvodu správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého súd nekonal pre neuhradenie súdneho poplatku, nemožno akceptovať, pretože podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov *ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, odvolania alebo dovolania, súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú mu určí*; ak poplatok nebol zaplatený ani v lehote určenej súdom, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník poučený. Ústavný súd už vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky vzťahu nedostatkov žaloby (návrhu na začatie konania) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy zdôraznil, že s týmto základným právom je málo zlučiteľný taký postup štátneho orgánu (súdu), ktorého výsledkom je, že až po niekoľkých rokoch od začatia konania (v danom prípade po viac ako dvoch rokoch) súd pristupuje k výzve žalobcu (navrhovateľa), aby odstránil nedostatky svojho návrhu v občianskom súdnom konaní, teda k výzve, ktorá svojou povahou patrí k úkonom vykonávaným spravidla na začiatku občianskeho súdneho konania (mutatis mutandis I. ÚS 21/00, I. ÚS 33/01). Táto okolnosť (nedostatky návrhu) teda sama osebe nemôže ospravedlniť nečinnosť okresného súdu ani urobiť sťažovateľa zodpovedným za vzniknutý priet'ah (pozri napr. I. ÚS 47/96).

Pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nebolo možné prihliadnuť ani na skutočnosti uvedené zákonným sudcom, totiž že vybavuje 30 vecí sťažovateľa, z ktorých sú ostatné naliehavejšie. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Za takéto opatrenia nemožno považovať postup konajúceho sudcu, ktorý uviedol, že „venoval som sa veciam žalobcu, ktoré som považoval z jeho pohľadu za naliehavejšie“. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie

spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 11 991 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prípravu a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti 26. novembra 2004 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 22. marca 2005). Za dva úkony vykonané v roku 2004 patrí odmena dvakrát po 4 534 Sk a režijný paušál dvakrát po 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), teda spolu za úkony vykonané v roku 2004 prislúcha sťažovateľovi suma 9 340 Sk, a za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena 2 501 Sk a režijný paušál 150 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 11 991 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk, ktoré odôvodnil *„aj pocitmi márnosti a nespravodlivosti, ktoré ho sprevádzajú pri porušovaní jeho základného práva na konanie súdu bez zbytočných prietahov. Sťažovateľ poukazuje na to, že v konaní o ochranu osobnosti každý právny prostriedok nápravy plynutím času stráca na svojej účinnosti. (...)“*

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy a z citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže, avšak nemusí priznať primerané finančné zadosťučinenie. Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade neprichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. K tomuto záveru dospel ústavný súd preto, lebo sťažovateľ sa výraznou mierou podieľal na vzniku zbytočných prietahov v konaní, pretože si včas nesplnil svoju významnú zákonnú povinnosť, ktorá v zásade bráni súdu konať a rozhodnúť vo veci samej, a tým aj splniť účel základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri bod 2 časti III tohto nálezu).

Ústavný súd konštatuje, že vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázanie okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia sú v okolnostiach prípadu dostatočnými opatreniami na nápravu stavu spôsobeného porušením označených základných práv.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2005